

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
MANUELA CAMPOS SÁNCHEZ-BORDONY
přednesené dne 18. listopadu 2021¹

Spojené věci C-339/20 a C-397/20

VD (C-339/20)
SR (C-397/20)

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Cour de cassation (Kasační soud) (Francie)]

„Řízení o předběžné otázce – Obchodování zasvěcených osob a manipulace s trhem – Směrnice 2003/6/ES – Článek 12 odst. 2 písm. a) a d) – Nařízení (EU) č. 596/2014 – Článek 23 odst. 2 písm. g) a h) – Směrnice 2002/58/ES – Článek 15 odst. 1 – Dohledové a vyšetřovací pravomoci příslušných orgánů – Pravomoc příslušných orgánů vyžadovat existující záznamy o telefonních hovorech a vyměňovaných údajích – Vnitrostátní právní úprava ukládající operátorům elektronických komunikací povinnost dočasného, avšak nerozlišujícího uchování údajů o připojení“

1. Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce spojené v tomto řízení úzce souvisejí s žádostmi o rozhodnutí o předběžné otázce ve věcech C-793/19, SpaceNet, C-794/19, Telekom Deutschland a C-140/20, Commissioner of the Garda Síochána a další, k nimž dnes také přednáším své stanovisko².

2. Ve stanoviscích ve věcech SpaceNet a Telekom Deutschland a Commissioner of the Garda Síochána jsem uvedl důvody, které mě vedly k tomu, abych navrhl Soudnímu dvoru odpověď pro Bundesverwaltungsgericht (Spolkový správní soud, Německo) a Supreme Court (Nejvyšší soud, Irsko) v souladu s judikaturou týkající se směrnice 2002/58/ES³ „shrnutou“ v rozsudku La Quadrature du Net⁴.

3. Je však pravdou, že dvě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané Cour de Cassation (Kasační soud, Francie) se bezprostředně netýkají směrnice 2002/58, ale směrnice 2003/6/ES⁵ a nařízení (EU) č. 596/2014⁶.

¹ – Původní jazyk: španělština.

² – Dále jen „stanovisko ve věcech SpaceNet a Telekom Deutschland“ a „stanovisko ve věci Commissioner of the Garda Síochána“.

³ – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (Směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) (Úř. věst. 2002, L 201, s. 37; Zvl. vyd. 13/29, s. 514)

⁴ – Rozsudek ze dne 6. října 2020, La Quadrature du Net a další (C-511/18, C-512/18 a C-520/18, EU:C:2020:791); dále jen „rozsudek La Quadrature du Net“.

⁵ – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 28. ledna 2003 o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem (zneužívání trhu) (Úř. věst. 2003, L 96, s. 16; Zvl. vyd. 06/04, s. 367).

⁶ – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 16. dubna 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES a směrnice Komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES (Úř. věst. 2014, L 173, s. 1).

4. V těchto dvou řízeních se však jedná v podstatě o stejnou otázku jako v ostatních žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce, tedy zda mohou členské státy uložit povinnost uchovávat plošně a nerozlišujícím způsobem provozní údaje elektronických komunikací⁷.

5. Z tohoto důvodu, ačkoli tentokrát vstupuje do hry směrnice 2003/6 a nařízení č. 596/2014 (jejichž cílem je zamezit operacím kvalifikovatelným jako zneužívání trhu)⁸, mám za to, že v této souvislosti je použitelná judikatura Soudního dvora shrnutá ve věci *La Quadrature du Net*.

I. Právní rámec

A. Unijní právo

1. Směrnice 2002/58

6. Článek 1 („Oblast působnosti a cíl“) uvádí následující:

„1. Touto směrnicí se harmonizují předpisy členských států požadované pro zajištění rovnocenné úrovně ochrany základních práv a svobod, zejména práva na soukromí a zachování důvěrnosti informací, se zřetelem na zpracování osobních údajů v odvětví elektronických komunikací, a pro zajištění volného pohybu těchto údajů a elektronických komunikačních zařízení a služeb v [Unii].

2. Ustanovení této směrnice upřesňují a doplňují směrnici [Evropského parlamentu a Rady 95/46/ES ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a volném pohybu těchto údajů (Úř. věst. 1995, L 281, s. 31)] pro účely uvedené v odstavci 1. Navíc poskytují ochranu oprávněných zájmů účastníků, kteří jsou právníckými osobami.

3. Tato směrnice se nevztahuje na činnosti, které nespádají do oblasti působnosti [SFEU], jako činnosti uvedené v hlavách V a VI Smlouvy o Evropské unii, a v žádném případě na činnosti týkající se veřejné bezpečnosti, obrany, bezpečnosti státu (včetně hospodářské prosperity státu, pokud jsou tyto činnosti spojeny s otázkami bezpečnosti státu) a na činnosti státu v oblasti trestního práva.“

7. Článek 2 („Definice“) stanoví následující:

„Není-li stanoveno jinak, použijí se definice uvedené ve směrnici 95/46/ES a směrnici Evropského parlamentu a Rady 2002/21/ES ze dne 7. března 2002 o společném předpisovém rámci pro sítě a služby elektronických komunikací (rámcová směrnice) [Úř. věst. 2002, L 108, s. 33; Zvl. vyd. 13/29, s. 349].

Použijí se rovněž tyto definice:

[...]

⁷ – V tomto případě jsou podle všeho vyloučeny lokalizační údaje, i když hranice mezi jedněmi a druhými není zcela jasná.

⁸ – V širokém smyslu, který v tomto stanovisku zastávám, je zneužívání trhu pojem, který zahrnuje „protiprávní jednání na finančních trzích, a pro účely tohoto nařízení je třeba jej chápat tak, že sestává z obchodování zasvěcené osoby, nedovoleného zpřístupnění vnitřní informace a manipulace s trhem“ (sedmý bod odůvodnění nařízení č. 596/2014).

- b) ‚provozními údaji‘ se rozumějí jakékoli údaje zpracováváné pro účely přenosu sdělení sítí elektronických komunikací nebo pro jeho účtování;
- c) ‚lokalizačními údaji‘ se rozumějí jakékoli údaje zpracováváné v síti elektronických komunikací nebo službou elektronických komunikací, které určují zeměpisnou polohu koncového zařízení uživatele veřejně dostupné služby elektronických komunikací;

[...]“

8. Článek 15 v odstavci 1 uvádí následující:

„Členské státy mohou přijmout legislativní opatření, kterými omezí rozsah práv a povinností uvedených v článku 5, článku 6, čl. 8 odst. 1, 2, 3 a 4 a článku 9 této směrnice, pokud toto omezení představuje v demokratické společnosti nezbytné, přiměřené a úměrné opatření pro zajištění národní bezpečnosti (tj. bezpečnosti státu), obrany, veřejné bezpečnosti a pro prevenci, vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů nebo neoprávněného použití elektronického komunikačního systému, jak je uvedeno v čl. 13 odst. 1 směrnice 95/46/ES. Za tímto účelem mohou členské státy mimo jiné přijmout legislativní opatření umožňující uchovávání údajů po omezenou dobu na základě důvodů uvedených v tomto odstavci. Veškerá opatření uvedená v tomto odstavci musí být v souladu s obecnými zásadami práva Společenství, včetně zásad uvedených v čl. 6 odst. 1 a 2 Smlouvy o založení Evropské unie.“

2. *Směrnice 2003/6*

9. Článek 11 stanoví následující:

„Aniž jsou dotčeny pravomoci justičních orgánů, určí každý členský stát jediný správní orgán příslušný zajišťovat, aby byla uplatňována opatření přijatá na základě této směrnice.

[...]“

10. Článek 12 zní následovně:

„1. Příslušný orgán musí mít veškeré dohlížecí a vyšetřovací pravomoci, které jsou nezbytné pro výkon jeho funkcí. [...]

2. Aniž je dotčen čl. 6 odst. 7, jsou pravomoci uvedené v odstavci 1 tohoto článku vykonávány v souladu s vnitrostátními právními předpisy a zahrnují přinejmenším právo

a) mít přístup k jakémukoli dokumentu v jakékoli formě a obdržet jeho kopii;

[...]

d) požadovat existující telefonní záznamy a existující záznamy o datovém provozu;

[...]“

3. Nařízení č. 596/2014

11. Nařízení obsahuje tyto body odůvodnění:

„(1) Skutečný vnitřní trh s finančními službami je rozhodující pro hospodářský růst a vytváření pracovních míst v Unii.

(2) Integrovaný, účinný a transparentní finanční trh vyžaduje integritu. Řádné fungování trhů s cennými papíry a důvěra veřejnosti v trhy jsou nezbytnými předpoklady hospodářského růstu a blahobytu. Zneužívání trhu narušuje integritu finančních trhů a důvěru veřejnosti v cenné papíry a deriváty.

[...]

(62) Účinnost dohledu příslušných orgánů každého členského státu zaručí soubor nástrojů, pravomocí a zdrojů. Toto nařízení proto zejména stanovuje minimální soubor pravomocí v oblasti dohledu a vyšetřování, které by měly být svěřeny příslušným orgánům členských států podle vnitrostátního práva. Pokud tak vyžaduje vnitrostátní právo, měly by být tyto pravomoci vykonávány na základě žádosti podané příslušným soudním orgánům. [...]

[...]

(65) Existující záznamy telefonních rozhovorů a záznamy o datových přenosech od investičních podniků, úvěrových institucí a finančních institucí, které provádějí obchody a vedou záznamy o jejich provedení, jakož i existující záznamy o telefonních a datových přenosech od telekomunikačních operátorů představují zásadní a někdy jediný důkaz pro odhalování a prokazování existence obchodování zasvěcené osoby a manipulace s trhem. Pomocí záznamů o telefonních a datových přenosech je možné stanovit totožnost osoby odpovědné za šíření nepravdivé nebo zavádějící informace nebo to, že dané osoby byly po určitou dobu v kontaktu a že mezi dvěma nebo více lidmi existuje nějaký vztah. Příslušné orgány by proto měly mít možnost požadovat existující záznamy telefonních rozhovorů, elektronické komunikace a záznamy o datových přenosech uchovávané investičním podnikem, úvěrovou institucí nebo finanční institucí v souladu se směrnicí 2014/65/EU. Přístup k datovým a telefonním záznamům je nutný k zajištění důkazů a vodítek při vyšetřování možného obchodování zasvěcené osoby nebo manipulace s trhem, a tedy pro odhalování případů zneužívání trhu a ukládání sankcí za ně. [...] Přístup k záznamům o telefonních a datových přenosech uchovávaným telekomunikačním operátorem nezahrnuje přístup k obsahu hlasové telefonní komunikace.

(66) Ačkoli toto nařízení stanovuje minimální soubor pravomocí, které by měly být svěřeny příslušným orgánům, tyto pravomoci by měly být vykonávány v rámci úplného systému vnitrostátního práva, který zaručuje dodržování základních práv, včetně práva na soukromí. Protože výkon těchto pravomocí může vést k závažnému narušení práva na ochranu soukromého a rodinného života, soukromí a komunikací, měly by členské státy uplatňovat přiměřená a účinná opatření zamezující zneužívání, jako je ve vhodných případech povinnost získat předchozí souhlas soudních orgánů daného členského státu. Členské státy by měly umožnit příslušným orgánům vykonávat tyto pravomoci v míře nezbytné pro řádné vyšetřování závažných případů, v nichž neexistují rovnocenné prostředky k účinnému dosažení stejného výsledku.

[...]

(77) Toto nařízení ctí základní práva a dodržuje zásady uznané Listinou základních práv Evropské unie (dále jen ‚Listina‘). Toto nařízení by proto mělo být vykládáno a používáno v souladu s těmito právy a zásadami. [...]

[...]“

12. Článek 1 („Předmět“) stanoví následující:

„Toto nařízení stanoví společný regulační rámec týkající se obchodování zasvěcené osoby, nedovoleného zpřístupnění vnitřní informace a manipulace s trhem (zneužívání trhu) a zavádí opatření proti zneužívání trhu s cílem zajistit integritu finančních trhů v Unii, zlepšit ochranu investorů a posílit důvěru v tyto trhy“.

13. Článek 3 („Definice“) v bodě 27 uvádí, že pro účely uvedeného nařízení se „záznamy o datových přenosech“ rozumí „záznamy provozních údajů ve smyslu čl. 2 písm. b) druhého odstavce směrnice [2002/58]“.

14. Článek 22 („Příslušné orgány“) stanoví:

„Aniž jsou dotčeny pravomoci soudních orgánů, určí každý členský stát jediný správní orgán příslušný pro účely tohoto nařízení. [...]“

15. Článek 23 („Pravomoci příslušných orgánů“) uvádí:

„[...]“

2. Aby mohly plnit své povinnosti podle tohoto nařízení, musí mít příslušné orgány v souladu s vnitrostátním právem alespoň tyto dohledové a vyšetřovací pravomoci:

a) mít přístup k jakémukoli dokumentu a k údajům v jakékoli podobě a získat nebo pořídit jejich kopii;

[...]

g) požadovat stávající záznamy telefonních rozhovorů, elektronické komunikace nebo záznamy o datových přenosech uchovávaných investičním podnikem, úvěrovou institucí nebo finanční institucí;

h) požadovat, pokud to není v rozporu s vnitrostátními právními předpisy, stávající záznamy o datových přenosech uchovávaných telekomunikačním operátorem v případě, kdy existuje důvodné podezření z porušení předpisů a kdy tyto záznamy mohou být relevantní pro vyšetřování porušení čl. 14 písm. a) nebo b) nebo článku 15;

[...]

3. Členské státy zajistí přijetí vhodných opatření tak, aby příslušné orgány měly veškeré dohledové a vyšetřovací pravomoci, které jsou nezbytné pro plnění jejich povinností.

[...]

4. U osoby předávající informace příslušnému orgánu v souladu s tímto nařízením se má za to, že neporušuje žádné omezení týkající se zpřístupňování informací vyplývajícím ze smlouvy nebo právního či správního předpisu, a pro oznamující osobu nevzniká žádný typ odpovědnosti v souvislosti s jejím oznámením.“

16. Článek 28 („Ochrana osobních údajů“) stanoví:

„Pokud jde o zpracování osobních údajů v rámci tohoto nařízení, plní příslušné orgány své úkoly pro účely tohoto nařízení v souladu s vnitrostátními právními a správními předpisy, kterými se provádí směrnice 95/46/ES. Pokud jde o zpracování osobních údajů [Evropským orgánem pro cenné papíry a trhy (ESMA)] v rámci tohoto nařízení, řídí se orgán ESMA ustanoveními nařízení [Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 45/2001 ze dne 18. prosince 2000 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány a institucemi Společenství a o volném pohybu těchto údajů (Úř. věst. 2001, L 8, s. 1)].

Osobní údaje se uchovávají po dobu nejvýše pěti let.“

B. Vnitrostátní právní úprava

1. *Code monétaire et financier (Měnový a finanční zákon, dále jen „CMF“)*

17. Článek L. 621-10 první pododstavec CMF ve znění platném v rozhodné době stanovil:

„Vyšetřovatelé a kontrolori si mohou v souvislosti s vyšetřováním nebo kontrolou vyžádat všechny dokumenty bez ohledu na použitý nosič údajů. Vyšetřovatelé si mohou rovněž vyžádat údaje uchovávané a zpracovávané telekomunikačními operátory v rámci článku L. 34-1 code des postes et des communications électroniques (zákoník poštovních služeb a elektronických komunikací; dále jen ‚CPCE‘) a poskytovateli uvedenými v čl. 6 odst. I bodech 1 a 2 loi n.º 2004-575 du 21 juin 2004 pour la confiance dans l'économie numérique (zákon č. 2004-575 ze dne 21. června 2004 o posílení důvěry v digitální ekonomiku [zákon č. 2004-575]) a mohou jim být poskytnuty jejich kopie.“

18. Článek L. 621-10-2 CMF použitelný v projednávaném případě:

„Pro účely vyšetřování zneužívání trhu [...] si mohou vyšetřovatelé vyžádat údaje uchovávané a zpracovávané telekomunikačními operátory, za podmínek a v mezích stanovených v článku L. 34-1 [CPCE], a poskytovateli uvedenými v čl. 6 odst. I bodech 1 a 2 [zákona č. 2004-575].

Sdělení údajů uvedených v prvním pododstavci tohoto článku podléhá předchozímu povolení správce žádostí o údaje o připojení.

[...]“

2. CPCE

19. Článek L. 34-1 CPCE platný v rozhodné době:

„[...]

II. Aniž jsou dotčena ustanovení odstavců III [...], provozovatelé elektronických komunikací [...] vymažou nebo anonymizují veškeré provozní údaje.

[...]

III. Pro účely vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů [...] mohou být po dobu nejvýše jednoho roku odloženy úkony směřující k vymazání nebo k anonymizaci určitých kategorií technických údajů. [...]

[...]

VI. Údaje uchovávané a zpracovávané za podmínek stanovených v odstavcích III, IV a V se týkají výlučně identifikace uživatelů služeb poskytovaných provozovateli, technických charakteristik komunikace zajišťované těmito provozovateli a umístění koncových zařízení.

V žádném případě se nemohou týkat obsahu, a to v jakékoli podobě, korespondence vyměňované nebo informací vyhledávaných v rámci této komunikace.

[...]“

20. Článek R. 10-13 CPCE stanovil následující:

„I. Podle čl. L. 34-1 odst. III provozovatelé elektronických komunikací uchovávají pro účely vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů:

- a) informace umožňující identifikovat uživatele;
- b) údaje o použitých koncových zařízeních pro komunikaci;
- c) technické charakteristiky, jakož i datum, čas a dobu trvání každé komunikace;
- d) údaje o vyžádaných nebo využívaných doplňkových službách a jejich poskytovatelích;
- e) údaje umožňující identifikovat adresáta nebo adresáty sdělení.

II. U telefonních služeb provozovatel uchovává údaje uvedené v odstavci II a také údaje umožňující identifikovat zdroj a umístění komunikace.

III. Doba uchovávání údajů uvedených v tomto článku činí jeden rok ode dne, kdy byly zaznamenány.

[...]“

21. Předkládající soud upřesňuje, že těmito údaji o připojení jsou údaje vytvořené nebo zpracovávané v důsledku komunikace, které se týkají okolností této komunikace a uživatelů služby, s vyloučením jakéhokoli údaje o obsahu zpráv.

II. Skutkový stav, spory a předběžné otázky

22. Skutečnosti, na nichž jsou založeny tyto dvě žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, jsou v podstatě stejné.

23. Obžalobou ze dne 22. května 2014 bylo zahájeno soudní vyšetřování v souvislosti s jednáním kvalifikovaným jako trestné činy obchodování zasvěcené osoby a podílnictví.

24. Ve dnech 23. a 25. září 2015 zaslala Autorité des marchés financiers (Úřad pro dohled nad finančním trhem; dále jen „AMF“) státnímu zástupci oznámení, k němuž připojila listinné důkazy získané v rámci šetření provedeného tímto úřadem, které obsahovaly zejména osobní údaje o provozu na telefonních linkách.

25. Při shromažďování údajů týkajících se používání těchto telefonních linek se zástupci AMF opřeli o článek L. 621-10 CMF.

26. Na základě tohoto oznámení bylo prostřednictvím tří doplňujících obžalob ze dne 29. září, 22. prosince 2015 a 23. listopadu 2016 vyšetřování rozšířeno na určité cenné papíry a s nimi spojené finanční nástroje, a to pro stejně kvalifikované skutky a pro účastenství a trestné činy úplatkářství a praní peněz.

27. VD a SR, obžalovaní z trestných činů obchodování zasvěcené osoby a praní špinavých peněz týkajících se uvedených cenných papírů, podali návrh, kterým se domáhali vyloučení procesních dokumentů mimo jiné z důvodu porušení článků 7, 8, 11 a 52 Listiny a článku 15 směrnice 2002/58.

28. Vzhledem k tomu, že jejich návrhy byly zamítnuty rozsudky chambre de l'instruction de la cour d'appel de Paris, 2e section (trestní senát odvolacího soudu v Paříži, 2. oddělení, Francie) ze dne 20. prosince 2018 a 7. března 2019, podali obžalovaní proti těmto rozsudkům kasační opravný prostředek ke Cour de cassation (Kasační soud), který předkládá Soudnímu dvoru tyto předběžné otázky:

„1) Nevyplyvá z čl. 12 odst. 2 písm. a) a d) směrnice [2003/6] a z čl. 23 odst. 2 písm. g) a h) nařízení [596/2014], vykládaného ve světle bodu 65 odůvodnění tohoto nařízení, s ohledem na tajnou povahu vyměňovaných informací a skutečnost, že dotčena může být široká veřejnost, možnost vnitrostátního zákonodárce nařídit operátorům elektronických komunikací povinnost dočasného, avšak nerozlišujícího uchovávání údajů o připojení za účelem umožnit správnímu orgánu uvedenému v článku 11 směrnice a článku 22 nařízení, vyvstane-li ve vztahu k určitým osobám důvodné podezření, že jsou zapojeny do obchodování zasvěcené osoby nebo manipulace s trhem, vyžádat si od operátora stávající záznamy o datových přenosech v případech, kdy existuje důvod domnívat se, že tyto záznamy související s předmětem vyšetřování mohou být relevantní jako důkaz, že skutečně došlo k takovému porušení, zejména tím, že umožní zpětně vysledovat kontakty mezi dotyčnými osobami v době před vznikem takového podezření?

- 2) Pokud by odpověď Soudního dvora vedla k tomu, že by Cour de cassation [Kasační soud] učinil závěr, že francouzské právní předpisy o uchování údajů o připojení nejsou v souladu s unijním právem, lze dočasně zachovat účinky takových právních předpisů, aby se zabránilo právní nejistotě a bylo možné již shromážděné a uložené údaje použít k některému z účelů sledovaných těmito právními předpisy?
- 3) Může vnitrostátní soud dočasně zachovat účinky právních předpisů, které umožňují, aby zaměstnanci nezávislého správního orgánu pověřeného vyšetřováním v oblasti zneužívání trhu získali bez předchozí kontroly soudu nebo jiného nezávislého správního orgánu údaje o připojení?“

III. Řízení před Soudním dvorem

29. Žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce byly zapsány do rejstříku Soudního dvora dne 24. července 2020 a 20. srpna 2020.

30. Písemná vyjádření předložili VD, SR, španělská, estonská, francouzská, irská, polská a portugalská vláda, jakož i Evropská komise.

31. Veřejného jednání konaného dne 14. září 2021 se zúčastnili VD, SR, francouzská, dánská, estonská, španělská a irská vláda, Evropská komise a Evropský inspektor ochrany údajů.

IV. Analýza

A. Úvodní poznámky

32. Vnitrostátní právní úprava relevantní v těchto dvou řízeních byla předmětem některých vnitrostátních soudních rozhodnutí, které je vhodné zmínit.

1. *Nález Conseil constitutionnel (Ústavní rada, Francie) ze dne 21. července 2017*

33. Předkládající soud uvedl, že první pododstavec článku L. 621-10 CMF byl prohlášen za protiústavní nálezem Conseil constitutionnel (Ústavní rada) ze dne 21. července 2017⁹.

34. Conseil constitutionnel (Ústavní rada) však účinky prohlášení protiústavnosti odložila do 31. prosince 2018.

35. Mezitím vnitrostátní zákonodárce zavedl do CMF článek L. 621-10-2, kterým zavedl pro přístup k údajům o připojení režim předchozího povolení nezávislého správního orgánu.

⁹ – Conseil Constitutionnel (Ústavní rada) konstatovala neslučitelnost postupu přístupu AMF k údajům o připojení s právem na soukromí chráněným článkem 2 Deklarace práv člověka a občana.

36. Podle předkládajícího soudu:

- vzhledem k odložení účinků prohlášení protiústavnosti prvního odstavce článku L. 621-10 CMF – platného v době skutkových okolností, které jsou předmětem řízení před předkládajícím soudem – nelze posoudit toto ustanovení jako neplatné¹⁰;
- takové ustanovení však v rozsahu, v němž nepodmiňovalo přístup k údajům o připojení předchozím přezkumem ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu, „nebylo slučitelné s požadavky článků 7, 8 a 11 Listiny [...], jak je vykládá [Soudní dvůr]“¹¹.

37. Cour de cassation (Kasační soud) v této souvislosti dospěl k závěru, že „jediná otázka, která vyvstává, se týká možnosti odložit účinky rozhodnutí o protiústavnosti článku L. 621-10 [CMF]“¹².

38. Předkládající soud se tedy netáže na slučitelnost článku L. 621-10 CMF s unijním právem, ale na základě jeho neslučitelnosti s několika ustanoveními Listiny chce pouze vědět, zda je také možné, jako tomu bylo ve vnitrostátním právu v případě účinků prohlášení protiústavnosti tohoto ustanovení, odložit právní účinky odpovídající jeho neslučitelnosti s unijním právem. To je předmětem třetí předběžné otázky.

2. *Rozsudek ze dne 21. dubna 2021 Conseil d'État (Státní rada, Francie)*

39. Po předložení těchto dvou žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce vydala Conseil d'État (Státní rada) dne 21. dubna 2021 rozsudek¹³ v řízení, v rámci něhož byla podána žádost o rozhodnutí o předběžné otázce, na jejímž základě byl vydán rozsudek La Quadrature du Net.

40. V tomto rozsudku se Conseil d'État (Státní rada) rozhodla vyloučit použití článku L. 34-1 CPCE a nařídít vládě, aby do šesti měsíců zrušila článek R. 10-13 CPCE, protože dostatečně nevymezují účely povinnosti plošného a nerozlišujícího uchovávání provozních a lokalizačních údajů¹⁴.

41. Conseil d'État (Státní rada) poukázala na přízpůsobení dotčených vnitrostátních předpisů směrnici 2002/58. Podle jejího názoru z odpovědi Soudního dvora v rozsudku La Quadrature du Net vyplývá, že musí být upuštěno od jejich uplatnění (*écarter*) v původním řízení (článek L. 34-1 CPCE)¹⁵ nebo musí být zrušeny (článek R. 10–13 CPCE)¹⁶.

¹⁰ – Bod 28 předkládacího rozhodnutí ve věci C-339/20 a bod 43 předkládacího rozhodnutí ve věci C-397/20.

¹¹ – Tamtéž.

¹² – Body 29 a 44 příslušných předkládacích rozhodnutí.

¹³ – Rozsudek č. 393099 (ECLI:FR:CEASS:2021:393099.20210421). V rámci této věci se samozřejmě nemohu vyjádřit k obsahu tohoto rozsudku, pokud jde o soulad některých jeho pasáží nebo výroků s unijním právem (zejména těch, které se týkají přístupu k údajům uchovávaným z důvodů národní bezpečnosti pro jiné účely), ani k jeho výkladu rozsudku La Quadrature du Net. Na jednání Komise prohlásila, že posuzuje, zda je na tento rozsudek vhodné reagovat, ale zatím v tomto ohledu nepřijala žádné rozhodnutí.

¹⁴ – Z podnětu Soudního dvora byla účastníkům řízení dána možnost vyjádřit se k tomuto rozsudku na jednání.

¹⁵ – Bod 58 rozsudku Conseil d'État (Státní rada).

¹⁶ – Článek 2 výroku rozsudku Conseil d'État (Státní rada).

42. Relevance rozsudku La Quadrature du Net pro zodpovězení první předběžné otázky těchto žádostí je o to výraznější, že tento rozsudek již mimo jiné zohlednil článek R. 10-13 CPCE¹⁷, který je společně s článkem L. 34-I samotného CPCE klíčem k použití článku L. 621-10 CMF.

43. Připomínám, že při shromažďování údajů týkajících se používání telefonních linek podezřelými z protiprávního jednání, které bylo předmětem vyšetřování možného zneužití trhu, se zástupci správního orgánu opřeli právě o článek L. 621-10 CMF.

3. *Bezpředmětnost žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce?*

44. Jak jsem již uvedl, předkládající soud se táže, zda je dotčená vnitrostátní právní úprava slučitelná se směrnicí 2003/6 a nařízením č. 596/2014, neboť jak směrnice, tak nařízení mohou poskytnout zvláštní základ pro povinnost uchovávat údaje, který se liší od základu obsaženého ve směrnici 2002/58.

45. V takovém případě mám za to, že žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce nejsou bezpředmětné, a to bez ohledu na dopad, který mohou mít výše uvedené rozsudky francouzských soudů na tuto vnitrostátní právní úpravu:

- Na jedné straně nelze vyloučit, že podle vnitrostátního práva může mít článek R. 10-13 CPCE určitý vliv na věc v původním řízení, což přísluší posoudit předkládajícímu soudu.
- Na druhou stranu pokyn, který vládě udělila Conseil d'État (Státní rada), zahrnuje kromě povinnosti formálně zrušit toto ustanovení také řadu pokynů týkajících se podmínek, které musí splňovat právní předpis, jenž má být vydán namísto zrušeného ustanovení¹⁸.

46. Conseil d'État (Státní rada) se totiž neomezila pouze na to, že uložila vládě povinnost do šesti měsíců zrušit článek R. 10-13 CPCE, ale výslovně jí nařídila „omezit účely sledované těmito články a upravit právní rámec uchovávání údajů o připojení“¹⁹.

47. V důsledku toho může být rozhodnutí Soudního dvora ve věci samé pro předkládající soud užitečné, neboť:

- Uchovávání provozních údajů by hypoteticky mohlo mít samostatný základ ve směrnici 2003/6 a nařízením č. 596/2014, který se liší od základu podle směrnice 2002/58.
- Ze směrnice 2003/6 a nařízením č. 596/2014 by mohly vyplývat zvláštní a specifické podmínky pokud jde o účely uchovávání údajů.

¹⁷ – Rozsudek La Quadrature du Net, bod 70: „V souvislosti s článkem R. 10-13 CPCE a v něm stanovenou povinností plošného a nerozlišujícího uchovávání údajů o komunikaci poukazuje předkládající soud [...] na to, že takové uchovávání umožňuje justičnímu orgánu přístup k údajům o komunikaci uskutečněné jednotlivcem před tím, než se stal podezřelým ze spáchání trestného činu, tudíž toto uchovávání představuje s ničím nesrovnatelný přínos pro vyšetřování, odhalování a stíhání trestných činů“.

¹⁸ – Na jednání francouzská vláda informovala o schválení Loi no 2021-998 du 30 juillet 2021 relative à la prévention d'actes de terrorisme et au renseignement (zákon č. 2021/998 ze dne 31. července 2021 o předcházení teroristickým činům a o zpravodajských službách) (JORF č. 176, 31. července 2021). Jeho článek 17 mění článek L. 34-1 CPCE. Následná vyhláška musí stanovit, „podle činnosti operátorů a povahy komunikace, informace a kategorie údajů uchovávané podle [odstavců] II a III“, v platném znění, článku L. 34 CPCE.

¹⁹ – Bod 59 rozsudku Conseil d'État (Státní rada). Podle článku 1 výroku tohoto rozsudku musí požadovaná úprava zahrnovat zejména „pravidelný přezkum existence vážné, skutečné a aktuální nebo předvídatelné hrozby pro národní bezpečnost“.

B. První předběžná otázka

48. První předběžná otázka se týká čl. 12 odst. 2 písm. a) a d) směrnice 2003/6 a čl. 23 odst. 2 písm. g) a h) nařízení č. 596/2014.

49. Tato ustanovení umožňují příslušným správním orgánům vyžádat si od podniků působících v oblasti elektronických komunikací (a případně od investičních podniků, úvěrových institucí nebo finančních institucí) existující záznamy²⁰ o datových přenosech a telefonních údajích, pokud existuje důvodné podezření, že byl spáchán trestný čin zneužívání trhu, a tyto záznamy mohou být důležité pro jeho vyšetřování.

50. Předkládací soud vychází z toho, že přístup k těmto záznamům předpokládá, že „vnitrostátní zákonodárce nařídí operátorům elektronických komunikací povinnost dočasného, avšak nerozlišujícího uchovávání údajů o připojení za účelem umožnit správnímu orgánu [...] vyžádat si od operátora stávající záznamy o datových přenosech [...] [umožňující zejména] zpětně vysledovat kontakty mezi dotyčnými osobami v době před vznikem takového podezření“.

51. Pokud jde o povinnost plošným a nerozlišujícím způsobem uchovávat údaje o připojení v jiných oblastech, než je národní bezpečnost (v projednávané věci je relevantní oblast boje proti zneužívání trhu), plně platí judikatura Soudního dvora, jak byla *shrnutá* v rozsudku La Quadrature du Net.

1. Autonomní právní základ pro povinnost uchovávat údaje ve směrnici 2003/6 a nařízení č. 596/2014?

52. Doktrína rozsudku La Quadrature du Net byla samozřejmě vytvořena ve vztahu ke směrnici 2002/58, zatímco právní úprava, na kterou nyní odkazuje Cour de cassation (Kasační soud), je směrnice 2003/6 a nařízení č. 596/2014.

53. Směrnice 2002/58 však představuje referenční předpis, pokud jde, jak naznačuje její název, o „zpracování osobních údajů a ochran[u] soukromí v odvětví elektronických komunikací“.

54. Jak směrnice 2003/6 (která se týká obchodování zasvěcených osob a manipulace s trhem), tak nařízení č. 596/2014 (které se zabývá zneužitím trhu) obsahují ustanovení, která, jako ustanovení uvedená v první otázce těchto žádostí, se týkají *zpracování záznamů* o datovém přenosu.

55. Jedná se tedy o pravidla, která v tomto konkrétním ohledu, ryze instrumentálním pro její účel a cíl, musí být vykládána v rámci režimu stanoveného směrnicí 2002/58.

56. To podle mého názoru vyplývá z čl. 12 odst. 2 písm. d) směrnice 2003/6 a čl. 23 odst. 2 písm. g) a h) nařízení č. 596/2014:

— první z těchto ustanovení se týká práva „požadovat *existující záznamy* o datovém provozu“²¹;

²⁰ – Podle článku 3 nařízení č. 596/2004 se „záznamy o datových přenosech“ rozumí záznamy definované v čl. 2 druhém pododstavci písm. b) směrnice 2002/58, tedy „jakékoli údaje zpracováváné pro účely přenosu sdělení sítí elektronických komunikací nebo pro jeho účtování“.

²¹ – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

- článek 23 odst. 2 písm. g) nařízení č. 596/2014 se týká pravomoci „požadovat *stávající* záznamy telefonních rozhovorů, elektronické komunikace nebo záznamy o datových přenosech *uchovávaných* investičním podnikem, úvěrovou institucí nebo finanční institucí“²²;
- konečně, čl. 23 písm. h) také zmiňuje „*stávající* záznamy o datových přenosech *uchovávaných* telekomunikačním operátorem [...]“²³.

57. Podle mého názoru žádné z těchto ustanovení neuděluje zvláštní oprávnění – kromě těch, která jsou stanovena ve směrnici 2002/58 – k *uchovávaní* údajů. Omezují se na oprávnění příslušných správních orgánů k *přístupu* k údajům uchovávaným (*stávajícím*) v souladu s pravidly, která obecně upravují zpracování těchto osobních údajů v odvětví elektronických komunikací, tedy směrnici 2002/58.

58. Ani článek 28 nařízení č. 596/2014 (jehož výklad navíc předkládající soud nepožaduje) nelze použít jako možný samostatný právní základ pro uložení povinnosti uchovávat údaje v této oblasti.

59. Tento článek, nadepsaný „Ochrana osobních údajů“, a opět pokud jde o „zpracování osobních údajů“:

- Potvrzuje právo a zároveň povinnost příslušných orgánů plnit „své úkoly pro účely tohoto nařízení v souladu s vnitrostátními právními a správními předpisy, kterými se provádí směrnice 95/46/ES“.
- Nezmiňuje povinnost uchovávat údaje²⁴ uloženou podnikům působícím v oblasti elektronických komunikací, ale pouze odkazuje na směrnici 95/46²⁵ pokud jde o ochranu těchto údajů.

60. Absence příslušné právní úpravy ve směrnici 2003/6 a nařízení č. 596/2014 v oblasti uchovávaní údajů uloženém operátorům elektronických komunikací je s ohledem na její časovou blízkost ke směrnici 2002/58 pochopitelné. Unijní normotvůrce počítal již s touto posledně uvedenou směrnicí jako komplexním referenčním rámcem pro vymezení obrysů (a výjimek) této povinnosti, díky čemuž nebylo nutné zavádět samostatný režim uchovávaní pro boj proti zneužívání trhu.

61. Výklad směrnice 2002/58 podaný Soudním dvorem by tedy měl být přirozeně rozšířen i na uchovávaní údajů, které mají k dispozici operátoři elektronických komunikací a které mohou být použity vyšetřujícími orgány v rámci boje proti zneužívání trhu.

62. „Existující záznamy“ uvedené ve směrnici 2003/6 a nařízení č. 596/2014 mohou být pouze „*zákonně existující záznamy*“, tedy ty, které jsou prováděny v souladu se směrnicí 2002/58. Touto směrnicí se v unijním právu „zejména harmonizují vnitrostátní právní předpisy požadované pro

²² – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

²³ – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

²⁴ – Stanovuje však lhůtu pěti let pro jejich uchovávaní.

²⁵ – Směrnice zrušená nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (Úř. věst. 2016, L 119, s. 1). Je třeba připomenout, že v rozsudku La Quadrature du Net, bod 210, Soudní dvůr prohlásil, že „[...] podobně jako v případě čl. 15 odst. 1 směrnice 2002/58, může být pravomoc, kterou členským státům přiznává čl. 23 odst. 1 nařízení 2016/679, vykonávána pouze při dodržení požadavku proporcionality, podle kterého výjimky z ochrany osobních údajů a její omezení musí být činěny v mezích toho, co je naprosto nezbytné (obdobně pokud jde o směrnici 95/46, viz rozsudek ze dne 7. listopadu 2013, IPI, C-473/12, EU:C:2013:715, bod 39 a citovaná judikatura)“.

zajištění rovnocenné úrovně ochrany základních práv a svobod, zejména práva na soukromí a zachování důvěrnosti informací, se zřetelem na zpracování osobních údajů v odvětví elektronických komunikací“²⁶.

63. *Zákonnost* „existujících záznamů“ lze odůvodnit pouze, pokud se na jejich existenci v konečném důsledku vztahují ustanovení směrnice 2002/58.

64. Francouzská vláda tomuto přístupu oponuje. Tvrdí, že odpověď Soudního dvora se musí omezit na výklad směrnice 2003/6 a nařízení č. 596/2014. Jak směrnice, tak nařízení implicitně zmocnily členské státy k zavedení povinnosti plošného a nerozlišujícího uchovávání. V opačném případě by byl její užitečný účinek vážně ohrožen.

65. Nesdílím argumenty francouzské vlády, ale i kdyby byly přijaty, je zřejmé, že toto údajné „implicitní zmocnění“ by stále podléhalo podmínkám, kterým podle judikatury Soudního dvora podléhají členské státy, když využívají možnosti uložit povinnost plošného a nerozlišujícího uchovávání údajů podle směrnice 2002/58.

66. Jinými slovy, pokud by bylo připuštěno, že směrnice 2003/6 a nařízení č. 596/2014 poskytují autonomní základ pro uchovávání údajů (*quod non*), podléhalo by takové uchovávání stejným podmínkám, které by se na něj vztahovaly, pokud by se opora pro uchovávání nacházela v jakémkoli jiném ustanovení unijního práva.

67. Je tomu tak proto, že tyto podmínky v konečném důsledku vyplývají z ochrany základních práv zaručených Listinou, na jejíž dodržování odkazuje směrnice 2003/6 a nařízení č. 596/2014. Právě na tato práva se Soudní dvůr odvolává v judikatuře ve věci *La Quadrature du Net*.

68. Samotná francouzská vláda – a ostatní zúčastnění na řízení – se nemohli vyhnout odkazu na doktrínu uvedenou v tomto posledním rozhodnutí. V některých případech (např. portugalská vláda nebo Komise) zdůrazněním, že poskytuje vodítko pro zodpovězení těchto předběžných otázek; v jiných případech (např. zejména irská vláda) výslovnou žádostí o její revizi.

69. Diskuze v tomto řízení se tedy soustředila na to, zda má být doktrína Soudního dvora ve vztahu k zákonnosti plošného a nerozlišujícího uchovávání provozních a lokalizačních údajů v oblasti elektronických komunikací potvrzena nebo revidována.

2. Zákaz plošného a nerozlišujícího uchovávání provozních údajů a legislativní opatření k ochraně národní bezpečnosti nebo k boji proti závažné trestné činnosti

70. Jak jsem uvedl ve stanoviscích ve věci *Commissioner of the Garda Síochána* a ve věcech *SpaceNet* a *Telekom Deutschland* z dnešního dne, nedomnívám se, že je nutná revize judikatury Soudního dvora ve vztahu k čl. 15 odst. 1 směrnice 2002/58.

71. V této souvislosti podle mého názoru základní prvky odpovědi předkládajícímu soudu přímo vyplývají z judikatury Soudního dvora, jak je *shrnutá* v rozsudku *La Quadrature du Net*.

²⁶ – Rozsudek *La Quadrature du Net*, bod 91.

72. Musím tedy nejprve připomenout doktrínu Soudního dvora v uvedeném rozsudku, který ji v bodě 168 shrnuje takto:

„Článek 15 odst. 1 směrnice 2002/58 ve spojení s články 7, 8 a 11 a čl. 52 odst. 1 Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že brání legislativním opatřením, která pro účely stanovené v čl. 15 odst. 1 preventivně stanoví plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů. Naproti tomu uvedený čl. 15 odst. 1 ve spojení s články 7, 8 a 11 a čl. 52 odst. 1 Listiny nebrání legislativním opatřením,

- která za účelem zajištění národní bezpečnosti stanoví možnost přikázat poskytovatelům služeb elektronických komunikací, aby prováděli plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů v situacích, kdy dotyčný členský stát čelí závažnému ohrožení národní bezpečnosti, které se jeví jako skutečné a aktuální nebo předvídatelné, přičemž rozhodnutí o uložení tohoto příkazu může být předmětem účinného přezkumu soudem nebo nezávislým správním orgánem, jehož rozhodnutí je závazné, a cílem tohoto přezkumu bude ověřit, že nastala některá z těchto situací, jakož i dodržení podmínek a záruk, které musí být stanoveny, a tento příkaz však může být vydán pouze na dobu nezbytně nutnou, avšak s možností prodloužení, pokud ohrožení přetrvává;
- která za účelem zajištění národní bezpečnosti, boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti stanoví cílené uchovávání provozních a lokalizačních údajů, které je na základě objektivních a nediskriminačních kritérií vymezeno kategoriemi dotčených osob nebo prostřednictvím zeměpisného kritéria, na dobu nezbytně nutnou, avšak s možností prodloužení;
- která za účelem zajištění národní bezpečnosti, boje proti závažné trestné činnosti a předcházení závažnému ohrožení veřejné bezpečnosti stanoví plošné a nerozlišující uchovávání IP adres přidělených zdroji připojení, a to po nezbytně nutnou dobu;
- která za účelem zajištění národní bezpečnosti, boje proti trestné činnosti a veřejné bezpečnosti stanoví plošné a nerozlišující uchovávání údajů o totožnosti uživatelů prostředků elektronické komunikace a
- která za účelem boje proti závažné trestné činnosti a *fortiori* zajištění národní bezpečnosti stanoví možnost přikázat rozhodnutím příslušného orgánu, které podléhá účinnému soudnímu přezkumu, poskytovatelům služeb elektronických komunikací, aby po určenou dobu prováděli urychlené uchování provozních a lokalizačních údajů, jimiž disponují,

pokud tato opatření pomocí jasných a přesných pravidel zajišťují při uchovávání dotčených údajů dodržení souvisejících hmotněprávních a procesních podmínek a pokud subjekty údajů mají k dispozici účinné záruky proti riziku zneužití.“

73. Základní myšlenkou judikatury Soudního dvora ve vztahu ke směrnici 2002/58 je, že uživatelé prostředků elektronické komunikace mohou v zásadě právem očekávat, že jejich komunikace a s ní související údaje zůstanou anonymní a nebude možné je zaznamenat bez jejich souhlasu²⁷.

²⁷ – Rozsudek La Quadrature du Net, bod 109.

74. Článek 15 odst. 1 směrnice 2002/58 umožňuje výjimky z povinnosti zajistit důvěrnost. Rozsudek La Quadrature du Net se věnuje přezkumu sladění těchto výjimek se základními právy, jejichž výkon může být dotčen²⁸.

75. Plošné a nerozlišující uchovávání provozních údajů lze podle Soudního dvora odůvodnit pouze cílem zajistit národní bezpečnost, jehož význam „přesahuje význam ostatních cílů uvedených v čl. 15 odst. 1 směrnice 2002/58“²⁹.

76. V takovém případě (národní bezpečnost) Soudní dvůr rozhodl, že toto ustanovení ve spojení s čl. 7, 8 a 11 a čl. 52 odst. 1 Listiny „v zásadě nebrání *legislativnímu opatření, které opravňuje příslušné orgány k tomu, aby uložily poskytovatelům služeb elektronických komunikací povinnost uchovávat provozní a lokalizační údaje všech uživatelů prostředků elektronické komunikace po omezenou dobu*, pokud existují dostatečně konkrétní okolnosti, pro které se lze domnívat, že dotčený členský stát čelí [...] závažné hrozbě pro národní bezpečnost [...], která je skutečná a aktuální či předvídatelná“³⁰.

77. Soudní dvůr zejména chápe „cíl ochrany národní bezpečnosti“ tak, že „zahrnuje prevenci a represí činností, které by mohly silně destabilizovat základní ústavní, politické, hospodářské nebo společenské uspořádání země, a zejména přímo ohrožovat společnost, obyvatelstvo nebo stát jako takový“³¹.

78. Smysl rozsudku La Quadrature du Net by nebyl respektován, pokud by jeho závěry o národní bezpečnosti mohly být přeneseny na trestné činy, a to i závažné, které se nedotýkají národní bezpečnosti, ale veřejné bezpečnosti nebo jiných právem chráněných zájmů.

79. Soudní dvůr proto pečlivě rozlišoval mezi vnitrostátními legislativními opatřeními, která zajišťují preventivní, plošné a nerozlišující uchovávání provozních a lokalizačních údajů za účelem ochrany národní bezpečnosti (body 134 až 139 rozsudku La Quadrature du Net), a opatřeními týkajícími se boje proti trestné činnosti a ochrany veřejné bezpečnosti (body 140 až 151 téhož rozsudku). Oba typy opatření nemohou mít stejný rozsah, jinak by toto rozlišení ztratilo jakýkoli smysl.

80. Nástroje pro uchovávání provozních a lokalizačních údajů pro boj proti závažné trestné činnosti jsou, jak jsem již uvedl, uvedeny v bodech 140 až 151 rozsudku La Quadrature du Net. K nim je třeba za stejným účelem přidat ty, které povolují preventivní uchovávání IP adres a údajů týkajících se totožnosti jednotlivce (body 152 až 159 uvedeného rozsudku), jakož i „urychlené uchovávání“ provozních a lokalizačních údajů (body 160 až 166 uvedeného rozsudku).

²⁸ – Tamtéž, body 111 až 133.

²⁹ – Tamtéž, bod 136.

³⁰ – Tamtéž, bod 137 (kurzivou zvýraznil autor stanoviska). Tak tomu je, pokračuje Soudní dvůr, „[i] když se takové opatření vztahuje bez rozdílu na všechny uživatele prostředků elektronické komunikace, aniž tito mají [...] na první pohled vazbu na ohrožení národní bezpečnosti tohoto členského státu“, takže je „třeba mít za to, že existence takového ohrožení může sama o sobě tuto vazbu prokázat“ (tamtéž).

³¹ – Rozsudek La Quadrature du Net, bod 135. Jak totiž zdůrazňují v bodě 39 stanoviska ve věci SpaceNet a Telekom Deutschland, tyto požadavky vedou k přísnějšímu a rigoróznějšímu režimu, než jaký vyplývá z judikatury Evropského soudu pro lidská práva (ESLP) ve vztahu k článku 8 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobodách. To samozřejmě připouští čl. 52 odst. 3 *in fine* Listiny. Aniž je dotčena skutečnost, jak uvádím v bodě 40 tohoto stanoviska, že doktrína ESLP v jeho rozsudcích ze dne 25. května 2021, Big Brother Watch a další v. Spojené království (CE:ECHR:2021:0525JUD005817013) a Centrum för Rättvisa v. Švédsko (CE:ECHR:2021:0525JUD003525208), jakož i v rozsudku ze dne 4. prosince 2015, Zakharov v. Rusko (CE:ECHR:2015:1204JUD004714306), se týká věcí, které nejsou srovnatelné s věcmi projednávanými v těchto žádostech o rozhodnutí o předběžné otázce. Řešení je v konečném důsledku třeba nalézt uplatněním vnitrostátních pravidel, která jsou považována za souladná s komplexní právní úpravou směrnice 2002/58, jak ji vykládá Soudní dvůr.

81. Zneužívání trhu je nepochybně zcela zavrženíhodné, neboť narušuje „integritu finančních trhů a důvěru veřejnosti v cenné papíry a deriváty“. V témže rozsahu může být v závislosti na případě kvalifikováno jako trestný čin a v nejzávažnějších případech jako závažný trestný čin³².

82. S odkazem na vzájemnou spolupráci mezi příslušnými orgány členských států při předcházení a boji proti závažné trestné činnosti ohrožující dva nebo více členských států nebo společný zájem, jež je předmětem některé politiky Unie, příloha I nařízení (EU) 2016/794³³ zahrnuje do tohoto pojmu, spolu s dalšími zavrženíhodnými jednáními, „obchodování zasvěcených osob a manipulace finančního trhu“.

83. Jeho trestní povaha, a to i pokud je závažná, je však stejná jako u mnoha jiných protiprávních jednání, která se dotýkají příslušných veřejných zájmů a politik Unie. Příloha I nařízení 2016/794 uvádí jako příklady závažné trestné činnosti mimo jiné obchod s drogami; praní peněz; převaděčství přistěhovalců; obchodování s lidmi; únosy, nezákonné omezování osobní svobody a brání rukojmí; trestnou činnost proti finančním zájmům Unie; padělání a produktové pirátství; počítačovou trestnou činnost; korupci a trestné činy proti životnímu prostředí, včetně znečištění z lodí.

84. Veřejné zájmy chráněné kriminalizací některých z těchto jednání mohou mít stejný nebo větší význam než zájmy chráněné postihováním zneužívání trhu. To však neznamená, že takové jednání znamená ohrožení národní bezpečnosti ve smyslu rozsudku La Quadrature du Net³⁴.

85. Jak na jednání uvedla Komise, cíle směrnice 2003/6 a nařízení č. 596/2014 jsou zaměřeny na vytvoření vnitřního trhu (zejména v odvětví finančních trhů), nikoli na zajištění národní bezpečnosti³⁵.

86. Rozšíření pojmu „ohrožení národní bezpečnosti“ na trestné činy zneužívání trhu by otevřelo dveře k tomu, aby se totéž stalo u mnoha dalších porušení neméně důležitých veřejných zájmů, která by však trestní soud jen obtížně vtěsnil do tohoto mnohem restriktivnějšího pojmu. Pokud by Soudní dvůr souhlasil s otevřením těchto dveří, pečlivé vyvažování, které je základem rozsudku La Quadrature du Net, by bylo zbytečné.

87. Konečně, „existujícími“ záznamy uvedenými v čl. 12 odst. 2 písm. d) směrnice 2003/6 a čl. 23 odst. 2 písm. g) a h) nařízení č. 596/2014 mohou být pouze záznamy, které směrnice 2002/58, jak ji vykládá Soudní dvůr, umožňuje uchovávat za účelem boje proti závažné trestné činnosti a ochrany veřejné bezpečnosti. V žádném případě je nelze stavět na roveň těm, které jsou uchovávány preventivně, plošně a bez rozlišení za účelem obrany národní bezpečnosti.

³² – Viz směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/57/EU ze dne 16. dubna 2014 o trestních sankcích za zneužívání trhu (směrnice o zneužívání trhu) (Úř. věst. 2014, L 173, s. 179).

³³ – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 11. května 2016 o Agentuře Evropské unie pro spolupráci v oblasti prosazování práva (Europol) a o zrušení a nahrazení rozhodnutí Rady 2009/371/SVV, 2009/934/SVV, 2009/935/SVV, 2009/936/SVV a 2009/968/SVV (Úř. věst. 2016, L 135, s. 53).

³⁴ – Pokud jde o možnost stanovení trestných činů *tertium genus* na pomezí národní bezpečnosti a závažné trestné činnosti, odkazují na body 51 a 52 svého stanoviska ve věci Commissioner of the Garda Síochána.

³⁵ – Z kritičtějšího hlediska obhajoba VD v ústním vyjádření připomněla, jak byla národní bezpečnost spojena s řadou kriminálních kategorií v totalitních politických systémech, které všude nacházejí hrozby pro bezpečnost státu.

C. Druhá předběžná otázka

88. Podstatou druhé předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda v případě, že francouzská právní úprava týkající se uchovávání údajů o připojení není slučitelná s unijním právem, mohou být její účinky dočasně zachovány.

89. Vzhledem k datu žádostí o rozhodnutí o předběžné otázce předkládající soud nemohl vzít v úvahu, že odpověď na jeho pochybnosti lze nalézt v rozsudku (ze dne 6. října 2020) La Quadrature du Net (zejména v bodech 213 až 228), který v tomto ohledu navázal na tradiční judikaturu.

90. Podle Soudního dvora v případě zjištění porušení čl. 15 odst. 1 směrnice 2002/58 ve spojení s články 7, 8 a 11 a čl. 52 odst. 1 Listiny „předkládající soud [...] nemůže uplatnit ustanovení svého vnitrostátního práva opravňující jej k tomu, aby časově omezil účinky prohlášení protiprávnosti, které mu přísluší podle tohoto práva, ve vztahu k vnitrostátním právním předpisům dotčeným ve věci v původním řízení“³⁶.

91. Důvodem je, že „[j]edině Soudní dvůr může výjimečně a z naléhavých důvodů právní jistoty přiznat dočasné pozastavení vylučovacího účinku, který má unijní právní pravidlo vůči vnitrostátnímu právu, které je v rozporu s tímto pravidlem“³⁷. „Takové omezení časové působnosti výkladu tohoto práva ze strany Soudního dvora lze připustit pouze v samotném rozsudku, kterým se rozhoduje o požadovaném výkladu“³⁸, k čemuž v případě rozsudku ze dne 8. dubna 2014, Digital Rights Ireland a další³⁹, nedošlo.

92. Pokud tedy Soudní dvůr nepovažoval za vhodné omezit časovou působnost svého výkladu směrnice 2002/58, nemůže předkládající soud rozhodnout o prodloužení účinnosti vnitrostátní právní úpravy, která je neslučitelná s ustanoveními unijního práva, která, jako směrnice 2003/6 a nařízení č. 596/2014, musí být vykládána s ohledem na prvně uvedenou směrnici.

D. Třetí předběžná otázka

93. Stejně jako v předchozí otázce se Cour de Cassation (Kasační soud) svou třetí předběžnou otázkou táže, zda může vnitrostátní soud dočasně zachovat účinky právních předpisů, „které umožňují, aby zaměstnanci nezávislého správního orgánu pověřeného vyšetřováním v oblasti zneužívání trhu získali bez předchozí kontroly soudu nebo jiného nezávislého správního orgánu údaje o připojení“.

³⁶ – Rozsudek La Quadrature du Net, bod 220.

³⁷ – Tamtéž, bod 216.

³⁸ – Tamtéž.

³⁹ – Věci C-293/12 a C-594/12 (EU:C:2014:238).

94. Předpokladem této otázky je opět to, že taková právní úprava je sama o sobě neslučitelná s unijním právem⁴⁰. A předkládající soud to sám uvádí: ačkoli je AMF nezávislým správním orgánem, „nebylo právo jeho vyšetřovatelů na přístup k údajům o připojení bez předchozího přezkumu ze strany soudu nebo jiného nezávislého správního orgánu slučitelné s požadavky článků 7, 8 a 11 Listiny [...], jak je vykládá Soudní dvůr“⁴¹.

95. Ke stejnému řešení vede rozsudek Soudního dvora ze dne 2. března 2021, Prokuratuur (Podmínky přístupu k údajům o elektronické komunikaci)⁴², jehož body 51 a následující zdůrazňují, že přístup příslušných vnitrostátních orgánů k uchovávaným údajům musí podléhat předchozímu přezkumu ze strany soudu nebo nezávislého správního orgánu, který má vůči straně žádající o přístup k těmto údajům postavení „třetího subjektu“.

96. Za těchto okolností musí být odpověď na třetí předběžnou otázku totožná s odpovědí na druhou otázku.

V. Závěry

97. S ohledem na výše uvedené navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na otázky Cour de cassation (Kasační soud, Francie) takto:

- „1) Článek 12 odst. 2 písm. a) a d) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES ze dne 28. ledna 2003 o obchodování zasvěcených osob a manipulaci s trhem (zneužívání trhu) a čl. 23 odst. 2 písm. g) a h) nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 596/2014 ze dne 16. dubna 2014 o zneužívání trhu (nařízení o zneužívání trhu) a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/6/ES a směrnic Komise 2003/124/ES, 2003/125/ES a 2004/72/ES musí být vykládány v tom smyslu, že brání takové vnitrostátní právní úpravě, která ukládá operátorům elektronických komunikací povinnost uchovávat provozní údaje plošně a nerozlišujícím způsobem v rámci vyšetřování obchodování zasvěcených osob nebo manipulace s trhem a jeho zneužití.
- 2) Vnitrostátní soud nemůže časově omezit účinky neslučitelnosti vnitrostátní právní úpravy, která ukládá poskytovatelům služeb elektronických komunikací povinnost plošného a nerozlišujícího uchování provozních údajů, neslučitelnou s čl. 15 odst. 1 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2002/58/ES ze dne 12. července 2002 o zpracování osobních údajů a ochraně soukromí v odvětví elektronických komunikací (směrnice o soukromí a elektronických komunikacích) ve spojení s články 7, 8 a 11 a čl. 52 odst. 1 Listiny základních práv Evropské unie, a která umožňuje správnímu orgánu pověřenému vyšetřováním případů zneužití trhu získat údaje o připojení bez předchozího přezkumu ze strany soudu nebo jiného nezávislého správního orgánu, s unijním právem.“

⁴⁰ – Jak jsem již připomněl, Conseil Constitutionnel (Ústavní soud) zrušil článek L. 621-10 CMF. Rozsudek Conseil d'État (Státní rada) ze dne 21. dubna 2021 v různých pasážích uznává, že přístupu k údajům musí předcházet soudní kontrola nebo kontrola nezávislého orgánu nadaného závaznou pravomocí.

⁴¹ – Bod 28 a bod 43 předkládacích rozhodnutí. Judikatura, na kterou odkazuje, vychází z rozsudku ze dne 21. prosince 2016, Tele2 Sverige a Watson a další (C-203/15 a C-698/15, EU:C:2016:970), bod 120.

⁴² – Věc C-746/18, EU:C:2021:152.